

LOTTA YSTÄVÄNI

USA, 2007

Ohjaus: Gary Winick

Pääosissa:

Dakota Fanning sekä ääninä Julia Roberts, Steve Buscemi, John Cleese, Oprah Winfrey, Cedric the Entertainer, André Benjamin, Thomas Haden Church, Robert Redford, Reba McEntire, Kathy Bates

Suomalaiset äänet:

Petra Karjalainen - Lotta
Annituuli Kasurinen - Veera
Tuomas Vapaavuori - Vilppu
Juha Varis - Tepponen
Markku Huhtamo - Samuel
Riitta Havukainen - Assi
Eija Vilpas - Riitta
Titta Jokinen - Reetta
Tommi Korpela - Pultti
Ilkka Heiskanen - Lärvi

Käsikirjoitus: Susannah Grant ja Karey Kirkpatrick, perustuu E. B. Whiten kirjaan

Alkuperäinen nimi: *Charlotte's Web*

Genre: fiktio, lasten fiktio

Kesto: 98 min.

Ikäraja: 3 (sallittu kaikille)

Oppimateriaalin tehtävät on suunniteltu ala-asteen 1.-2. luokkalaisten.

Oppimateriaalin teemoja: ystävyys, luottamus, erilaisuus, toisen auttaminen, luonnon kiertokulku

SYNOPSIS

Näytelty versio vanhasta tarinasta, joka kertoo uskollisuudesta, luottamuksesta ja uhrautumisesta. Veera (Dakota Fanning) on toinen niistä kahdesta elävästä oliosta maan päällä, jotka ymmärtävät, että Vilppu on aivan ainutlaatuinen eläin, ja niinpä hän kasvattaa tuosta pahnanhajuisesta pussusta fiksun ja filmaattisen sian. Kun Vilppu sitten muuttaa uuteen latoon, se saa toisen erittäin hyvän ystävän eräästä varsin yllättävästä eläimestä – nimittäin hämähäkistä nimeltä Lotta – ja lopulta heidän ystävyytensä rohkaisee muitakin eläimiä vetämään yhtä köyttä. Kun sitten kiirii tieto, että Vilpun päivät uhkaavat olla luetut, vaikuttaa siltä että vain ihme voi pelastaa pussuparan.

Määrätietoisesti Lotta – joka näkee ihmeitä arkisessakin elämässä – kutoo verkkoonsa sanoja yrittääkseen vakuuttaa maatalon isännälle, että Vilppu ei ole mikä tahansa röhkijä vaan että tämä possu täytyy pelastaa.

1. Ennen elokuvaa

Tutustukaa E.B.Whiten kirjaan Lotte ystäväni. Kirja sopii hyvin esim. elokuva ja kirja -projektiin. Oppilaat lukevat kirjan ja katsovat elokuvan. Mitä eroja ja/tai yhtäläisyyksiä kirjassa/elokuvassa on? Keskustelkaa tarinan merkityksestä. Ilman tarinaa ei ole elokuvaa.

2. Luonnon kiertokulku

a) Hämähäkin kutoma seitti on usein taitava mestariteos. Selvittäkää, miten hämähäkki kutoo verkkonsa ja minkälainen se on. Mihin hämähäkki tarvitsee verkkoaan/seittiään?

Seitti ja hämähäkinverkko

Varsinaisilla hämähäkeillä on takaruumiissaan kehuurauhasia, joista ne voivat erittää ilmassa kovettuvaa seittiä. Kaikki hämähäkit tuottavat seittiä ja käyttävät sitä muniensa suojana, mutta osa kutoo niistä pyyntiverkkoja, pesiä, liitorihmoja ja paketteja saalista varten.

Jotkut hämähäkkilajit tekevät pyyntiverkoistaan epäsäännöllisen muotoisia ja toiset suppilomaisia. Vaikka hämähäkit eivät ole immuuneja oman seittinsä liimalle, ne eivät tavallisesti tartu omiin verkkoihinsa. Osa rihmoista ei ole tahmeita, ja hämähäkki kulkee varovasti astuen vain näiden kävelyseittien päälle.

Hämähäkin seitti on paksuuteensa nähden teräslankaakin vahvempaa. Kun tämä ominaisuus lisätään seitin tahmeuteen, saadaan aikaan erinomainen ansa, josta vain harva siihen eksynyt hyönteinen pääsee irti. Hämähäkin verkot ovat usein geometrisia taidonnäytteitä ja niiden tekoon on uhrattu aikaa. Hämähäkki joutuu tekemään joka päivä uuden verkon. Perinteisen hämähäkinverkon (ratasverkko) tekeminen voidaan jakaa neljään vaiheeseen:

1. Hämähäkki aloittaa verkon tekemisen erittämällä kannatusseitin, josta se itse roikkuu. Hämähäkki venyttää seitin Y-muotoon. Keskustasta tulee verkon napa.
2. Seuraavaksi hämähäkki laatii kehyksen. Hämähäkki kutoo kuivan kierrelangan pitämään kehystä paikoillaan.
3. Hämähäkki kutoo kehän ulkoreunalta alkaen tahmean pyyntiseittinsä. Hämähäkki kääntyy useita kertoja ympäri ja vaihtaa välillä suuntaa.
4. Hämähäkki viimeistelee verkkonsa ja alkaa odottaa saalista. Saaliin jäädessä kiinni verkkoon hämähäkki tuntee verkon nykykset ja rientää paikalle.

Lähde: Wikipedia

b) Piirtäkää omia hämähäkin seittejä. Keksikää seitteihin hauskoja sanoja, jotka kuvaavat esim. ystävyttä/parasta ystävää.

c) Seuraavia leikkejä voi leikkiä ulkona tai sisällä jumppasalissa.

Kiinalainen viesti

Ryhmät asettuvat jonoihin lähtöviivan taakse. Jokainen leikkijä työntää oikean kätensä

jalkojensa välistä taaksepäin ja tarttuu sillä takana seisovan leikkijän vasempaan käteen. Kun merkki annetaan, lähtevät kaikki ryhmät juosten kiertämään kääntymispisteen ja palaavat paikalleen ketjun katkeamatta. Ryhmä, joka ensimmäisenä palaa paikalleen ja seisoo siinä leikin alkuasennossa, on voittaja.

Hämähäkki ja karpäset

Merkitse leikkialueen kumpaankin päähän kotialue ja alueen keskelle, yhtä etäälle kummastakin viivasta, ympyrä, joka kuvaa hämähäkinverkkoa. Valitse hämähäkki, joka asettuu ympyrään. Muut leikkijät, karpäset, lentelevät suristen hämähäkinverkon ympärillä. Ne surisevat sitä äänekkäämmin, mitä lähemmäksi hämähäkkiä tulevat. Yhtäkkiä hämähäkki hypähtää pystyyn ja lähtee ajamaan takaa karpäsiä, jotka yrittävät juosta suojaan jommankumman kotiviivan taakse. Ne, joita hämähäkki saa kosketetuksi ennen kuin ne pääsevät kotiin, asettuvat yhdessä hämähäkin kanssa verkkoon auttaakseen tätä karpästen vangitsemisessa aina silloin, kun hämähäkki antaa lähtömerkin. Viimeisenä vangittu karpänen on voittaja ja saa olla hämähäkinä, kun leikki aloitetaan alusta.

Lähteet: Varjo, Kerttu - Voudinmäki, Keijo - Ahtokari, Reijo: Meidän sakin leikkikirja. Helsinki 1967.

d) Monien hämähäkkilajien naaraat vahtivat munimiaan munia poikasten kuoriutumiseen asti. Usein naaras kuitenkin myös kuolee pian munimisensa jälkeen.

Miettikää muiden eläinten elämän kiertokulkua. Miten eri eläimet huolehtivat poikasistaan?

- jänis (emo vain imettää, hylkää poikasensa muutaman viikon ikäisinä)
- hirvi (vasa seuraa emoaan vuoden ajan, seuraavan vasan syntymään saakka)
- leijona (elää laumassa, joka voi pysyä kasassa useita sukupolvia – nuoret urokset, joskus myös naaraat, karkotetaan laumasta n. 3-vuotiaina ja myöhemmin ne muodostavat oman laumansa)
- porsaas (porsaas voidaan vieroittaa emästään eli emakosta 21 päivän ikäisenä mikäli siihen on tarvetta, kuitenkin mieluiten vasta 28 päivän ikäisenä).

3. Ihmeet

Elokuvassa ihmiset tulivat ihmettelemään Lotan kutomaa ihmeellistä seittiä. Uskotko sinä ihmeisiin? Mitä ne ovat/onko niitä? Onko sinulle sattunut asioita, jotka ovat tuntuneet ihmeiltä? Muistatko historiasta asioita, joista on puhuttu ihmeinä?

- Muodostakaa pieniä ryhmiä ja keskustelkaa ihmeistä.
- Valitkaa yksi muille esiteltäväksi.

4. Erilaisuus

Miettikää, mitä erilaisuudella tarkoitetaan. Kuka on "erilainen"? Mitkä ominaisuudet siitä määrittävät? Mitä ovat ennakkoluulot? Miten elokuvassa Lottaan suhtauduttiin? Entä Vilppuun? Miten suhtautuivat Vilppu/Lotta, muut eläimet, aikuiset?

Miksi muut eläimet yrittivät "tyrmätä" Vilpun leikkiyhtykset toteamalla, että tallissa ei ole ennenkään leikitty?
Miksi uudistuksia vastustetaan?
Mitä tarkoittaa tuttu ja turvallinen?

Miettikää lopuksi, miltä tuntuisi, jos olisimme kaikki samanlaisia. Mitä tapahtuisi, jos tekisimme kaikki asiat aina samalla tavalla kuin ennen?

5. Ystävyyden, toisen auttaminen

Mitä ominaisuuksia on hyvällä ystävällä? Tehdään käsitekartta.

Mitä asioita voisit tehdä ystäväsi puolesta?

Miten olet auttanut ystävääsi?

Onko sinua joku joskus auttanut?

Miten ihmisten välinen ystävyyden eroaa

ihmisen ja eläimen välisestä ystävyydestä – vai eroaako?

Keskustelkaa luokassa yhteisesti.

6. Luottamus

Keskustelkaa luokassa luottamuksesta.

Muodostakaa 4-6 oppilaan ryhmiä.

Mitä tarkoittaa toiseen luottaminen?

Miltä tuntuu jos toinen pettää luottamuksen?

Voiko luottamusta palauttaa?

Kuka on luottamuksen arvoinen?

Luottamusharjoituksia:**Kaatumisleikki**

Luottamusta harjoitetaan kaatumalla selkää edellä patjalle.

Sokeat

Kuljetaan pareittain. Toisella paksu pipo silmille ja toinen ohjaa sokkoa esteiden lomitse.

Viltissä keinuttaminen

Yksi lapsi on peiton sisällä ja kaverit pitävät kulmista kiinni. Kavereita heijataan vuorotellen peiton sisässä: kyydissä olevan on uskottava, ettei kukaan päästä irti.

Tietoja opettajalle:

Luottamus ja "me-hengen" syntyminen ryhmässä:
www.nuortenakatemia.fi/note

Tietoja ryhmäytymisen eri vaiheista:

http://www.nuortenakatemia.fi/tiedoston_katsomin_en.php?dok_id=1216

7. Maaseutunäyttelyt

Maaseutunäyttelyssä pyritään esittämään laajemmin maaseutuun liittyviä tavaroita ja palveluita.

Maatalouden muodot

Maatalous jaetaan maanviljelyyn ja karjalouteen, joka voi olla liha- tai lypsykarjan kasvattamista. Monin paikoin sekä viljellään maata että kasvatetaan eläimiä, jolloin kyse on sekataloudesta.

Maatalous voidaan luokitella intensiiviseen eli pienialaiseen, voimaperäiseen maatalouteen, jossa hehtaarikohtainen tuotto on suurta, tilakoot pieniä, lajit jalostettuja, torjunta-aineiden käyttö runsasta ja koneiden tai ihmistyövoiman käyttö tehokasta. Intensiivisen vastakohta on ekstensiivinen eli laaja-alainen maatalous, jossa hehtaarikohtainen sato on pieni, tuotantokustannukset vähäiset, tilakoot suuria ja työ tehdään pääasiassa koneita käyttäen. Tähän lasketaan myös paimentolaisuus. Maatalous jaetaan kaupalliseen ja omavaraismaatalouteen.

Maatalous on elinkeino, jossa tuotetaan ruokaa ja rehua sekä muita tuotteita kasvattamalla tiettyjä kasveja ja karjaeläimiä. Maatalous on ihmiskunnan tärkein ruoanlähde kalastuksen lisäksi.

Lähde: Wikipedia

Elokuvassa oli karjanäyttelyt, jonne Vilppu vietiin kilpailemaan. Pohtikaa, miksi tämäntapaisia näyttelyitä järjestetään?

8. Sika

Ottakaa selvää minkälainen eläin sika on.

Miksi kutsutaan sian poikasta?

Millä nimellä kutsutaan sian pitopaikkaa?

Mitä sika syö?

Sika on myös muissa lastenelokuviissa ja kirjoissa tärkeässä roolissa, muistatteko missä? (Babe, Eemeli ja Possuressu)

Sika (*Sus scrofa* tai *S. domesticus*) on euraasialaisperäinen, kesytetty sorkkaeläin, jota käytetään yleisesti lihan ja usein myös nahan tuotantoon. Sikalajeja tavataan myös luonnonvaraisina (mm. villisika). Sian uskotaan olevan koiraa älykkäämpi eläin, ja joitakin sikoja pidetään lemmikkieläiminä (minisika).

Sika on hyvin sosiaalinen eläin, ja se viihtyy laumassa. Sian poikanen on nimeltään porsas eli possu. Puhekielessä porsasta käytetään usein sian synonyyminä.

Sika on kotieläin, ja sitä pidetään lihan tuotantoon sopivana eläimenä. Sian pitopaikka on karsina, sikojen ulkoilualue on olla riittävän tilava, valoisa ja turvallinen. Karsina toimii myös suojana. Sikojen pitopaikkana käytettävää rakennusta kutsutaan sikalaksi. Sian pitopaikan täytyy ja tyydyttää sian tarpeet. Sian tarpeisiin kuuluu mm. maan kuopsutus eli maaperän penkominen kärsällä.

Lähde: Wikipedia

Oppimateriaalin on tehnyt
VTM Pirkko Mäntymäki.

Oppimateriaalin on tuottanut
Anna-Liisa Puura-Castrén
Koulukinosta.